

Přítomnost

Pavel Kouba mi včera večer poslal e-mail, který jsem četl až dnes ráno. Píše tam, že Patočka chápe „ryzí budoucnost“ „jako privilegium a výzvu vlastní jen lidskému bytí“, zatímco já „jako zdroj, z něhož přichází vše“. Pokud jde o mne, přijal bych to jen po některých upřesněních: 1) do „přítomnosti“ nepřichází jen nové, ale také mnoho starého – to „staré“ ovšem nepřichází z budoucnosti, nýbrž z minulosti – jde vlastně o relikty toho, co kdysi (tj. v minulosti) bylo přítomné. Tehdy ovšem v tom přítomném také bylo mnohé z tehdejší minulosti, ale vedle toho a uprostřed toho všeho také leccos, co tehdy bylo nové. Z toho tehdy (tj. v minulosti) nového mohlo také něco „zůstat“ jako relikty, tj. nemuselo to všechno zaniknout (znicotnět, ztratit se do nicoty), ale mohlo po sobě zanechat také nějaké relikty. A pak se tyto relikty spolu s jinými, ještě staršími nebo i pozdějšími (relativně „novějšími“), dostávají do aktuální přítomnosti. Ale pak o nich nemůžeme říkat, že „přicházejí“, nýbrž pouze, že „zůstávají“. Takže v „přítomnosti“ není jen to „nové“, ale ani jen to „staré“, nýbrž obojí. Protože však i veškeré „staré“ kdysi bylo „nové“, lze takto nivelizovaně a tedy zjednodušeně říci, že nakonec všechno vůbec pochází z budoucnosti, ovšem ne tak, že by se rovnou z budoucnosti stávalo „přítomností“. Samo slovo „přítomnost“ tedy můžeme plným právem vykládat tak, že v přítomnosti je vždy jak nové, tak zejména mnoho starého „při tom“; to staré ovšem vypadá tak, že „přichází“ z minulosti. A protože toho, co jakoby „přichází“ (správně: pozůstává) z minulosti je nesrovnatelně víc než toho aktuálně nového, byli někteří antičtí myslitelé přímo nadšeni objevem „kauzality“ (vlastně vadným, v některých směrech přímo zavádějícím „vynálezem“ konstrukce tak zvané „kauzality“).

(Písek, 140416-1.)